

Wrocław, 28 maja 2018

Prof. dr hab. Leonid Rekovets
Zakład Ekologii Kręgowców i Paleontologii
Instytut Biologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu
ul. Chełmońskiego 38c, 51-631 Wrocław
e-mail: leonid.rekovets@upwr.edu.pl

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej Pani mgr Anny Lemanik

pt.: „Znaczenie stratygraficzne nornika północnego *Microtus oeconomus* (Pallas, 1776) (Rodentia, Mammalia) w plejstocenie Europy”

Promotor Prof. dr hab. Adam Nadachowski

Dotychczasowa wiedza o klasyfikacji i systematyce nornikowatych w Polsce opiera się w dużej mierze na wznawianych kilkakrotnie pracach monograficznych Zdzisława Pucka, Kazimierza Kowalskiego, Adam Nadachowskiego oraz licznych publikacjach innych autorów o charakterze regionalnym. Na obszarze Polski liczne szczątki wymarłych przedstawicieli Arvicolidae są znane z okresów pliocenu i plejstocenu z szeregu stanowisk, przeważnie o jaskiniowej genezy tafonomicznej. Wiele taksonów Arvicolidae do dzisiaj nie doczekało się zwartych (monograficznych) opracowań morfologicznych na poziomie światowym lub lokalnym. Również poszczególne linie fyletyczne bądź klady w obrębie rodzaju *Microtus* nie są rozpoznane w wystarczającym stopniu, szczególnie w rozumieniu dynamiki ukierunkowanych zmian morfologicznych i stratygraficznych.

Tym cenniejsze wydaje się podjęcie przez Panią mgr Annę Lemanik trudnego zadania, a mianowicie uporządkowania dotychczasowej wiedzy o morfotypowej zmienności najbardziej funkcjonalnych cech morfologicznych, jakimi są zęby i skorelowane z nimi struktury. Przy tym należy podkreślić, że plejstocenska historia badanego gatunku nornika północnego jest poznana tylko do pewnego stopnia i to przeważnie w aspekcie morfologicznym i systematycznym, a inne dziedziny poznawcze (biostratygrafia i paleoekologia) do tej pory znajdują się prawie na marginesie badań.

Dyskusje na temat morfologii zębów przedstawicieli rodzaju *Microtus sensu lato* obejmują różnorodne zagadnienia, począwszy od zasad nomenklatury, poprzez dynamikę zmian morfologii w czasie, a skończywszy na określeniu precyzyjnych kryteriów morfotypowych i diagnostycznych.

W związku z tym z niezwykle zadowoleniem przyjąłem do oceny rozprawę doktorską Pani mgr Anny Lemanik, w której Autorka dokładnie zbadała zmienność morfologii zębów gatunku *Microtus oeconomus* w przestrzeni i czasie. Wyniki badań przedstawione w niniejszej pracy są tym cenniejsze, że stanowią one podstawę do praktycznego wykorzystania otrzymanych danych w celu poznania i uporządkowania typologii zębów, ich adaptacyjnego charakteru i znaczenia stratygraficznego. Wykorzystanie tych danych w praktyce biostratygraficznej jest możliwe do zastosowania nie tylko w granicach Polski, ale może mieć uniwersalny charakter.

Treść recenzowanej rozprawy doktorskiej zawiera liczne dane morfometryczne otrzymane w wyniku analiz porównawczo-morfologicznych dużej liczby okazów z warstw o różnym wieku geologicznym z wielu stanowisk Polski i Europy. Liczny materiał, prawie 8 tysięcy zębów m1, na których oparto wyniki i sformułowano wnioski pochodzi z 12

